

MAANOORED

TÕUSVA PÕLVE TULEVIKU TÄHISED

PÖLLUMAJANDUSLIK NOORSOO KUUKIRI
VÄLJAANDJA EESTI PÖLLUMEESTE KESKSELTS

Toimetaja dr. agr. AUG. MILJAN

Vastutav toimetaja ELMAR JUST

I aastakäik

Talinnas.
Detsember 1933

Nr. 12

Meie lugejatele.

Aasta lõpule lähenedes saadame noorsoo kuukirja „Maanoored“ tänavuse viimse numbriga lugejatele kätte. Esimene tööaasta jõuab seljataha ja aeg on keita pilku senisele tööle, et sellest teha järeldusi edaspidisteks sammudeks.

„Maanoored“ on püüdnud oma eeskava kohaselt kujunduda ajakirjaks maanoorsoole 12—18 aasta vanuses. Sel alal ei olnud tal Eestis eeskujusid, vaid tuli täitsa iseseisvalt rajada teed. Osalt on see ülesanne juba esimesel aastal rahuldavalt täitunud, seda võivad meie noored ja vanad lugejad kinnitada.

Kuid peab tunnustama, et terves reas küsimustes ei ole „Maanoorte“ toimekus kõigest püüetest hoolimata ülesande lahendamiseni jõudnud: mõnelgi „Maanoorte“ töökavasse kuuluval alal on meil raske leida kaastöölisi, kel on oskust ja taht noortele seda ütelda, mida vajatakse.

Küll on aga maanoored ise oma ajakirja vastu elavat huvi üles näitanud ja „Maanoortele“ usinasti kaastööd teinud. Ka on noored ajakirja agaralt tellinud ja levitanud.

Toimetusel on see tunne ja vastavaid tähelepanekuid, et „Maanoored“ lühikese aja jooksul ka senisel kujul on suutnud meie maanoorte liikumist tublisti õhutada, sisustada ja sihikindlamaks muuta. See kohustab meid ajakirja sisu täiendamise eest südamalt hoolitsema ning tingimusi looma, mis „Maanoorte“ suuremat levimist võimaldaks.

Selle sihiga tahab väljaandja „Maanoorte“ ilmutamist kuukirjana tuleval 1934. aastal jätkata ja ajakirja iseseisvat tellimist lahus põllutööajakirjast „Põllumehest“ ka võimaldada. Selle uuendusega tahame vastu tulla paljude noorte sõprade soovidele, kes tähelepanu sellele on juhtinud, et neil „Põllumehe“ tellimiseks võimalik ei ole aastas kahte krooni välja anda. Tulevaks aastaks võivad nad nüüd kuukirja „Maanoored“ eraldi tellida 120 senti eest. Selle juures jääb teistele endiselt võimalus kahe krooni eest saada kolm ajakirja: põllutööleht „Põllumees“, ühistegevuseleht „Ühisjõud“ ja maanoorsoo kuukiri „Maanoored“. Kui aga vanemad või noored ise tellivad päevalehe „Kaja“ kas terveks ehk pooleks aastaks, siis antakse neile kõik kolm ülemal nimetatud ajakirja päris ilma tasuta. Peale selle annab terve rida maakonnalinnaades ilmuvaid ajalehti meie loetletud ajakirjad oma lehtedele kaasa suure hinnaalandusega.

Nõnda näeme, et „Maanoorte“ tellimisel on pikk rida soodustusi, mis algab selle ajakirja tasuta saamisega ning lõpeb äärmiselt mõõduka ühe krooni ja 20 sendilise tellimishinnaga aastas.

Noored sõbrad! Tutustage oma tuttavatele „Maanoorte“ sisu ja soodsaid tellimistingimusi ning hakake uuel aastal suurel hulgal oma ajakirja — meie maanoorte liikumise häälekandja — lugejaiks.

Lootes uuel aastal rõõmsat jällenügemist, soovime maanoortele häid jõulu-pühi ja õnnelikku uut aastat!

Jõulud on rahu ja armastuse pühad.

Inimeste elus on palju ootusi ja lootusi, unistusi ja igatsusi, mis annavad jõudu ja julgust ning täidavad inimhinge õnnetunnetega. Ja siis nad kaovad peagi jälle kaugusse. On aga ka ootusi ja lootusi, mis ei kao, vaid korduvad aastast aastasse, alates esimestest eluaastatest ja kestes kogu eluaja. Need on Jõulu ootused ja lootused, mis paistavad nagu heledad taevatähed, ühendavad noori ja vanu ning kannavad eluraskustes väsinuid vastu paremale tulevikule.

Jõulud on rahu ja armastuse pühad ja selles peitub nende vaimline jõud ja suur tähendus inimeste elus. Jõulud kuulutavad rahu maale, rahu rahvastele ja rahu igale inimesele. Jõulud külvavad armastust ja heatahtlust rahvaste ja inimeste keskele. Ja seda rahu ja armastust vajavad inimesed, — rahu kui ühiskondliku korra alust ja ülesehitava töö tähtsamat eeltingimust ning inimhinge õilsamate püüete tuge ja kaitset, armastust kui valguse kiiri ja säravat elupäikest, mis valgustab, soojendab ja õilistab, kaotab viha ja vaenu ning täidab inimhinge elava jõuga.

Rahu kuulutusega ja armastuse külvamisega tõstavad Jõulud inimhinge kõrgemale elu igapäevsusest ja viivad kaugemale elumuredest. Jõulud on laste, noorte ja vanade pühad. Nad toovad kõigile õnne ja õnnistust.

Jõulud! See on armas ja magus sõna lastele. See sõna paneb särama nende silmad, helisema nende õrnemad hääled ja liikuma nende siseilma. „Isa, ema! Millal tulevad Jõulud, mis toovad meile Jõulupühad?“, need on hüüded ja küsimused, mis kostuvad juba talve algul ja kestavad kuni Jõululaupäeva kalli õhtu saabumiseni. Vanemad annetavad lastele mänguasju ja maiustusi ka teistel tähtpäevadel, aga ükski asi ei rõõmusta lapsi niivõrd kui särav Jõulupuud ja selle all olevad kingid. Millega seletada seda? Ei millegi muuga kui seega, et lapsed igatsevad rahu ja armastust ning tunnevad Jõulupühadel seda rahu ja armastust vanemate hinges. Üldine rahu ja armastus paneb eriti liikuma laste hinge.

Ja siis saabub kaua oodatud Jõululaupäeva õhtu. Pannakse särama jõulupuud küünlad, kõlavad armsad laulud, kostuvad rõõmuhõisked ja hinge helisevad hüüded. Saabunud on laste unistuste hommik ja teostuvate lootuste õhtu. See küünlate sära, laulude helinad ja rõõmuhõisked loovad kodudes rahu meeleolu ja ühendavad perekonnaliikmete südameid armastusega, mille kaudu kostuvad nende hingedele inglite hääled.

Maal on kujunenud ilusaks kombeks viibida Jõulupühadel kirikus Jumalateenistusel. Ühed sõidavad sinna Jõuluõhtul, teised pühade hommikul. Aga see ei ole ainult ilus komme, vaid ka inimhinge igatsus ja palavaim soov. Kirik kutsub neil kallidel pühadel noori ja vanu; ta kutsub kõiki, et kuulutada jumalikku rahu ja armastust ning istutada rahu ja armastust ka nende inimeste hingedesse, kes ei ole seda leidnud oma elu rännakul. Üle lumiste väljade ja läbi metsade ruttavad inimesed rahu ja armastuse templi poole. Looduses valitseb külm, aga hinges asub soojus ja valgus. Kirik jutustab neil pühadel Kristuse sündimisest, inimsoo vaimuelu uue ajajärgu algusest ning inglite rahu ja armas-

tuse lauludest. Inimeste pilk tungib sel puhul kaugesse minevikku ning inimeste otsiv vaim tahab selgust selle suure murrangu suhtes, millele pani alguse Kristus oma elu ja õpetusega. Ja siis tulevad silmade ette elavad pildid vana maailma rahvaste vaimlise elu arengust. Selle maailma rahvad olid loonud palju vaimlisi väärtusi; neil oli oma usk ja mõtteteadus, omad ootused ja igatsused. Aga need ei rahuldanud siiski inimesi, kelle hing igatses vaimliselt avarama ja täielikuma elu järele. Tekkis rahutus inimeste hinges. Oli vaja uusi tähiseid ja uusi tõekspidamisi, oli vaja vaimuelu arengu uut teed, mis viib lõpmatu kaugetele ja kõrgele, — igaviku poole. Inimesed ootasid päästjat, lunastajat, õnnistegijat, kes kuulutaks rahu ja avaks piiramatu armastuse tee ning kelle õpetus päästaks sellest ummikust, kuhu olid rahvad jõudnud vana maailma vaimuelu kitsastel alustel. Oodatud Lunastaja Kristus sündis. Ta kuulutas rahu ja armastust ja avas oma õpetusega uued teed ja rahvaste vaimuelu avard alused. Kristuse õpetus on levinud aastasadasid ning kandnud kultuurrahvaste elu, aga Tema igavesed teed ei ole veel teostunud ja seepärast on nad elupäikeseks ka kaasaja rahvaste elu rahatul ajajärgul kui ka tuleviku elu rajamisel. Ja kallidel Jõulupühadel täidab inimeste hinge usk ja lootus, et Kristuse õpetuse igavesed teed teostuvad rahvaste elus. Selles usus ja lootuses lahkuvad noored ja vanad kirikust ja sammuvad rahus ja armastuses oma kodude poole.

Rahus ja armastuses ulatavad Jõulupühadel noored üksteisele käsi ka kokku saamisel kooli- või rahvamajas nende pühadekohasel koosviibimisel või ühisel Jõulupuul või peoõhtul.

A. Kurvits.

Enesekasvatamise ja enesearendamise küsimusi maanoorte organisatsioonides.

Enesekasvatus ja enesearendamine — need on õilsad aated, milliste järele iga terve, jõulise inimese vaim ja hing ial ei lakka igatsemast. Kõige rohkem on sellel alal noortel ära teha, kuid vanadelgi suurel määral, kuna maanoorte liikumise põhialuseks on just enesekasvatus ja enesearendamine, siis on käesoleva teemi käsitlemine maanoorte seisukohalt teatud tähtsusega.

Kasvatustöö toimub teatavasti kahel rindel: ühelt poolt teiste toimele (vanemad, kool) teiselt poolt aga isiku iseene juhtimisel (enesekasvatus). Nii tähendab Inglise ajalooürija Gibbon: „Iga inimene omab kaks kasvatust, ühe, mis ta teistelt saab ja teise tähtsama, mis ta eneselt ise annab.“ Kuna maanoorte ühistöö toimub isetegevuse põhimõttel, ja on iseloomult vaba töö ning tegevus, siis tuleb kasvatulisel alal lähtuda siin peamiselt enesekasvatusest.

Enesekasvatuse ülesanne on õpetada inimest oma elu õieti ja otstarbekohaselt juhtima; ta peab andma kindlust meelitusetele ja kiusatustele vastu panna ja õpetama eluraskusi kannatama. Sõnaga, enesekasvatus peab õpetama hüvesid hindama ja paheid hülutama.

Väga lähedalt on enesekasvatusega seotud enesearendamine. Vahet tehakse ainult selles, et enesekasvatus põhjeneb rohkem isiku kõlbliste jõudude, nii öelda hingeomaduste arendamisel, nagu ausameelsus, õiglus, inimesearmastus, tubli tahe ja teguvõime, enesevalitsemine jne., kuna enesearendamine on vaimuvõimete, nagu tarkuse, mõistuse ja teadmiste arendamine.

Eeltoodud omadusi, kalleid ardeid, esineb meis sugemetena, vähemal või suuremal määral juba sünniomadusina, pärituna, kuid nagu kasvatusteadusest teada on võimalik häid omadusi inimeses edasiarendada ja halbu tagasi hoida või kõrvaldada.

Nagu eeltoodust iseenesest järgneb, on põhialuseks enesekasvatamisele ja -arendamisele enesetundmine, sest alles ennast tundma õppides tekib tarvidus ka kasvatada ja harida ennast. „Tunne iseennast“, see on lähtekoht, millest tuleb väljuda enesekasvataval ja -arendajal.

Enesetundmiseks on meil teatud eeldused juba kodusest ja koolikasvatusest olemas. Juba siis on istutatud meisse teatud töökspidamised, on juhitud arusaamisele kõigest heast ja suurest, osalt arvustusvõimetki arendatud, aga sellest ei jätku veel tõsiselt enesekasvatatajale ja -arendajale. See ei anna veel täielikku ülevaadet oma võimistest ja kalduvustest. Sellepärast on möödapääsemata igale enesekasvatatajale ja eneseharijale laiendada oma silmaringi ka väljaspool kooli ja eriti sellel alal, millele ta mõtleb siirduda (oma kutseala). Selleks tuleb täiendada ennast mitmesuguste teadmiste ja oskustega. See teritab arvustus- ja hindamisvõimet iseenese põhjalikumaks analüüsiks. Alles tarvivate teadmiste ja oskuste omamine annab järjest parema ja kindlama ettekujutuse hüvedest ja pahedest, mis pesitsevad meis. Olles saanud sel viisil teatud ülevaate oma võimetest, kalduvustist ja nõrkusist on võimalik võtta ennast mõneski asjas harimise alla, kui ainult selleks jätub tahet.

Nii näeme, et teiselt poolt on põhjapaneva tähtsusega enesekasvatamisel ja -arendamisel tahted jõud. On selge, et kõik head kalduvused ja võimed on tühised, kui meil puudub tugev ja kindel tahe. Ainult mitmekülgsest haritud tahe on jõud, mis kõik raskused võidab, alistab kõik eluavaldused kõrgemale sihile ja võidab tunnustuse kõigile heale ja õilsale. Ilma niisuguse kindla organiseeriva jõuta kaotab elu igasuguse väärtuse ja kujuneb vaid mannetuks rabelemiseks. Lõtvus, saamatus, iseloomutus on kõige selle tagajärg.

Ei taha siin hakata tegema etteheiteid, kuid kindel on see, et tänapäevalgi esineb meil küllalt ühekülgsest haritud tahet ja tahtevaesust. Millest siis muidu tingitud nii sageli elus esinevad nähted kui püsimatuse, ebakindluse, kergeg ed ettekäänded, logelemine, kergemeelsus, poolikud harrastused ja enesevalitsemise puudumine. Paljudel küll tööjõudu ja töötahet on, kuid puudub tahe siseelu jõudude korraldamiseks ja valitsemiseks, puudub n. ö. südameharidus, sisemine distsipliin.

Noored, asume võitluse kõige saamatuse, lõtvuse, virisemise ja ükskõiksuse vastu. Selle asemele kindel tahe ja terve elusuhtumine. Olgu sihiks: „ma tahan ja teen“, aga mitte: „ma ei suuda, ma ei julge ja ma kardan.“ „Tahtmine on võime“, ütleb üks Briti vanasõna. „Ma olen see, mis ma tahan, nii võib ja peab ütleva igaüks“. (Ralph Waldo, Trine).

Mida tuleb siis silmas pidada tahte kasvatamisel? Et iseenese tundmine on põhialuseks igale enesekasvatatajale ja -arendajale, sellest oli eelpool juttu. Loomulikult tuleb arvestada selle eeldusega ka tahte kasvatamisele asudes.

Tahtekasvatamisele tuleb lähtuda mõttest, sest see on igasuguse tegutsemise aluseks. Vanasõnagi ütleb: „kuidas mõtted, nõnda teod“. Iga teadlik tegu lähtub ju mõttest. Veel rohkem — üks hingeelu seadus lausub, et iga mõte, mida kaasa mõeldud, fikseerub niivõrd peaaegu liigutusrõvide keskusse, et saab tahes või tahtnata teoks. Üsna juhuslik või kergemeelne mõttevilksatus võib võrsuda varsti raskeks kuriteoks, kui see mõte sageli kordub. Teisest küljest saavutatakse samal ajal jõudu, mis sünnitab häid omadusi ja viljakat tegevusenergiat.

Sellepärast, kes tahab hoiduda tegudest, mis talle ei meeldi, see ei tohi alista niisugustele mõtetele, millest tekivad ebasoovitavad teod.

Tahtekasvatamine nii siis toimub kahel viisil: ühelt poolt energilise ja püsiva tegevuse harjutamisel, mis seisab kõige ettevõetu kangekaelses ning paendumatus läbi viimises kõigi takistuste kiuste ja teiselt poolt vastupanu- ning loobumise jõu arendamisel enesevalitsemise teel.

Energilise ja püsiva tegevuse harjutamiseks on kogu meie igapäevane elu täis võimalusi. Kõik oleneb sellest, kuidas meie oma ülesande täidame. Kui oleme harjunud iga kui väikese takistuse ees relva maha panema ja ennast alla andma, loomulikult ei saa siis juttu olla mingisugusest tahtejõu kõvendamisest, vaid rist vastu. — See kasvatab tahte nõrkust. Tahtejõu kasvatus tunnuseks on aga see, kus meie jõud just seda tugevamini puhkeb lahti, mida suuremad vastolud ja takistused.

Sin tuleb meelde kuulud Kreeka mõttetark Diogenes, kelle kohta räägitakse järgmist: Diogenes, kui ta poisike oli, palus ennast tolleaja kuulsalt mõtte

targa Atisthenese juurde õpilaseks. Viimane lükkas tagasi poisi soovi. Kui noor Diogenes aga ei lakanud palumast, vihastas Atisthenes ja haaras kepi järele. „Löö“, ütles poiss külma rahuga, „nii tugevat keppi sul ometi ei ole, mis murraks mu tahtejõu.“ See imestamisväärt meeiekindlus mõjus Atisthenesele niipalju, et ta enam halba sõnagi ei lausunud ja poisi vastu võttis õpilaseks.

Niisuguse järelejätmata tahteenergiaga peaksime asuma iga laitmata töö ja tegevuse juurde. „Olla lõpuni kindel, selles seisab võit.“

Edasi on tahtekasvatamisel põhimõtteks alata iga asja väiksel peale, sest enese iseloomu võib kõige lihtsamais tegevusis välja arendada. Koosneb ju kõik suur peensustest. Kellel jätkub püsivust ja tahet väikeste asjade jaoks, sellest on lootka suuremat, sest miski, mis ilmas on suurt, pole hakanud peale kohe suurelt (Maistre).

Harilikult ei võeta aga väiksemaid asju tõsiselt. Kuivõrd lugupidamist on meil näiteks niisuguste kohustuste vastu, kui täpsus, ausameelsus ja hoolsus. Ometi on need väga tähtsateks ja tagajärjekasteks tahteharjutuse abinõudeks. Kõik säärasead omadused peavad saama enesedistsipliini ülesandeks, ainult sellega kuulutame kadu igasuguseile põhjendamatuile ettekäändele, n. n. otsitud vabadusele, valele ja loogemisele, millised meie ajal nii väga tavalised nähted.

Peale selle on tähtis tahtekasvatamisel mitte kõige nõrgema küljega algust teha, vaid selle pihta anda, mille vastu on elavat huvi või erilisi kalduvusi. Seda sellepärast, et nõrgemast küljest on edu pikaldane ja sageli korduvate kaotustega ühenduses, nii et rõõvit veel viimasegi lootusesädeme paranemisse. Hoolsus ja kindel kalduvuste harrastamine viib aga varsti võidule. Jõuame ühel huvialal meisterlikkuseni, siis tõestab see meie kordasaatmise energiat märkamatuult ka igal teisel alal.

Teistsugune tahtekasvatamine viis kui energilise ja püsiva tegevuse harjutamine seisab vastupanu ning loobumise jõu arendamises ehk sõnaga — enesevalitsemises. Paljud võivad küsida nüüd, et milleks veel säärane harjutamisviis, et kas ei jatku tahtekasvatamiseks ükski tegevusharjutusest. Neile peab ütlemale — ei. Kes on elu ja inimesi ligemalt tähele pannud, need on märganud, et teoenergia ei käi mitte käsikäes vastupanu ja loobumise jõuga. Sellest vähe — koguni vastupidiseid juhuseid esineb. On palju inimesi, kellel tegevuseenergiat küllalt, kuid ometi end valitseda ei suuda. See näitab, et tegutsemise ja vastupanu energia on täiesti erinevad ja vajavad loomulikult erilist harjutamist.

Enesevalitsemisel tuleb käia põhimõtte järele, et iga kindlaksmääratud sihis tehtud pingutus kergendab järgnevat. See tähendab, kui mõtete üle valitsemine nõuab alul teatud pingutust, siis iga järgnev pingutus muutub kergemaks, kuni lõpuks omandame täieliku ülivõimu. Peale selle tuleb silmas pidada, et igast mõttest on kergem võitu saada siis, kui ta alles üles kerkib ja kui mõtlemise keskuse juhime hoopis teisele asjale, ühesõnaga niisugusele, millele mõte kergesti võib üle minna.

Olgu selgituseks järgmine näide: on keegi natukene kergesti äritatav, siis võib teda väike asi pahandada, või koguni vihastada. Alistub ta samasuguseile sündmusile ka edaspidi nii tujukalt, siis muutub ta aegajalt ikka tundelikumaks kuni viimaks rahulolematuse, viha ja võib olla põlgus ja kättemaksmine saavad tema valitsevateks iseloomu joonteks.

Kui ta aga rahulolematuse ja viha nende tekkimise silmapilgul maha surub sellega, et mõtte mõnele teisele asjale juhüb, siis kasvab jõud viha valitseda ikka rohkem ja see sünnib ikka kergemini ja rutemini kuni jõuab niikaugele, kus vaevalt veel äritab teda mingi asi. Analoogiliselt arenevad veel paljud teised pahed, nagu liigjoomine, võõra varanduse kurjasti tarvitamine, kalduvus teisi hukka mõista, kadedus, kartlikkus ja viha. Või nende omaduste vastandid. Ja sama teed mööda jõuame meie lõpuks kas alaliselt viriseva, kõike hukkamõistva, pessimistilise ilmavaate juurde, või elurõõmsa, lootusriikka iseloomuni täis sädelevat elujõudu, lõõrõõmu ja teguvõimet. Tähtsaks enesevalitsemise kasvatuslikuks abinõuks on ka vaikimine.

Jõulud kodutule.

Saabunud õhtu ja ilm on nüi pime,
aeglaselt liugeldes alla vaob lund.
Üksinda metsa sees — ah, õudsem veel pime!
külm uimastab liikmeid ja silmi toob und.

Kurb-kaeblikult jalge all krudiseb lumi,
nagu ütelda tahtes: „Kas jõulud nii sul!“
Pea vajuneb rinnale, pisaraist sulaneb lumi,
mis mantlile kogunud öö sademeist mul.

Ehuvõitlustes, raskustes tugevneb rammu;
tõstan uuesti ülesse langetud pea.
Uus lootus, tung võitluseks karastab rammu!
Tee pikk, või veel lühike, — ei seda mina tea.

Maria Russ.

Maanoorsoo liikumise seisukohti.

Tunneme mitmesuguseid noorsooliikumisi. Enamasti on need kõik olnud sellised, mis seavad omale ette mingi löömawa, heleda tähe, et hõisete ja lauludega tormata selle poole. Ja wäga tihti ei küsita, kas wiib sinna üldse teed. Niisugune noorsooliikumine seisab liitumises, tormamises, hõisetes eneses, küsimata, kas sel on ka mingeid tulemusi. Käsi: Edasi! pole sellisel puhul muud kui waid tunglemise awaldus, „edasi“ — see on waid nooruse ehjeldamatu, püsimatu awaldus, ilma et niuwiisi ometi küsile jõutaks.

Sellefujulistel noorsooliikumistel on kõigil üks ühine tunnus: ülitõlawad ja suured ideaalid, kole kõrgel ja kaugel. Ja ühine turbluolus: sama kaugelt ja kõrgele need ideaalid jääwadki.

Sellest ei oleks midagi. On ju ideaalselt peetud, kui aga püütakse „edasi“ ja „ülepoole“. Mis on selle „edasi“ ja „ülepoole“ jõudmise hüved ja kas sinna poole üldse jõutakse, seda ei küsita. Ka selles poleks halba, on ometi kihjemine, käärimine, mis ei lasa waimusid wäga uimuda ja hoiab meeled wärskemat. Kui aga mitte selliste suute, heledate ja kõmifewate ideaalide poole tormamine ei toots kasja murdwaid peetumusi.

On tihti olnud nüi. Noor inimene jookseb pimesatund silmiga mingite heledate tulede poole, nagu laps muinasjutu järele, ega näe, mis sünnib otse ta oma jalge ees maas. Nad kirjavad, hõiskawad ja laulawad: ning lõpuks selgub, nad polegi teinud muud. Ei

taha ma welda, et sellised ülitõured aated poleks ilusad ega meeldiwad, waid seda, et need on enamasti täitumatud. Lapsed arwawad, et elu ongi nüi õilis, puhas ja ilus ja polegi erilist raske tuua taewast maha sõel. Warem eht hiljem sultab aga elu reaalsus ikkagi oma jaheda käega üle silmade ja selgitab, et tagaetatwad suured ideed on saawutanatud. Pettumus on aga kõige suurem jõurõõwija. Paljud ei jatkagi sellest muudumisest enam tei-uda ega usu üldse enam midagi.

Nagu hoopis isesuguste ja mute tähistete järele näib tahwat kujuneda maanortsooliikumine. Selles näib kaswawat mingi wõitluswalms, elutugew ja jonnakalt rõõmus praktiline idealism. Nhesugufena see mitmel pool korraga otstib kaju; sõna „maanorte“ ümber pole teondunud mitte ainuüksi maanoored, waid selle ümber on teffinud uus maailmawaade, mis püüab weel leida kindamat wormi, oma sõna. See pole mitte kaswatatud kunstilikult, waid on just kui spontaanselt puhkenud maapinnast. Need, mis meile sealte wastu paistawad, on nagu peegelpildid elufilaste noorte silmis, mis on awali pöördunud igapäewase elu poole. Wiib olla, näib mõnelt, kes seda waatab inimewitliste eelarwamusena, selline noorsooliikumine olemat liig laubane, igapäewane, nagu oleksid sellised noored warawalminud, murelitud — ühesõnaga, nagu polekski nad noored. Kuid on ka tõsi: need noored on juba warakult wäljunud lasteostast, sellejuures nad on aga noored

ülitükkaltki. Waid selle wahega, et nad ka oma noorufetormid tahawad rakendada kassu-
 likku töhe. Nad mõistawad, et kõigepealt
 on nemad ühiskonna liikmed, selle-
 järele inimesed ja noored, ja mõistawad, et
 ühiskonna wastu on emad kohustused.
 Wiimane asiolu, nimelt et nad tunnewad
 kohustusi, näitab ühtlasi, et nad sellejuures
 pole mingid karjalikud, masinimesed, waid
 omaette isikud. Kohusetunne on waid tu-
 gewa kõlblise isiksuse omadus.

Maanoored on ematujulise maanoor-
 jooliikumise ümber koondunud selle-
 pärast, et nad sealt loodawad leida seda uut
 elutunnetust ja maailmawaadet, mida nad
 mujalt pole leidnud. Siin need senised ra-
 hulolematud otstjad — koondujad loowad ise
 selle uue maailmawaate ja see loomistöö
 käib üha edasi. Peame selleks kaasa aitama
 kõik. Meil pole veel raditsioon, ajalugu
 ega seadusetaamatuid, millele tugeda. Kuid
 meil peab olema midagi oma, mis di-
 kustab meid olla omanimelise ja ematujulise
 organisatsioonina. Muidu wõidakse meie
 kohta welda, et asjata löhume üldist noorsoo-
 likumist. Peame püüdma leida neile tunde-
 le, mis rinnus, ja mõtteile, mis peas, selge-
 piirilised ja kõigile mõistetawad wärsendused,
 sõnastused.

Wastuotsa tihhinähtud suurile sõnadetegi-
 jale olen näinud maanoori waitawat,
 kuid tegemat oma tööd. See on ühtlasi
 protest mõistmatuse wastu. Küsimine enes-
 telt: kas tahame tõesti kaasa aidata oma
 maa, rahwa ja iseeneeste paremale tulewi-
 kule? — Jah, jah, me ju niiwäga taha-
 me seda! — Ent kõik hõistajad ja kirjajad
 tõrnifuterongikäikes on welnud sebasama, aga
 ometi pole me rahuldatus sellega, mis nad
 on suutnud teha. Me usume, et kõigenam
 wõime selleks teha, kui sulume suu kirjamest,
 mõtleme järele ja hakkame otse tööle. Olgu
 töö piisuse wõi suur, suurem on ta ikka wiha-
 tussest. Kui mõned noorpoised on

lawnud soolaugaste masenda-
 wusest, siis kaemame me wal-
 mis natukene kraawi sinna soos-
 se. Ja protestis seame üles oma ideaalid
 kas wõi ülipiisufesed ja madalad, kuid teos-
 tame need koke. Ja üldse ei torra
 me järele sellisele ideaalile, mis hukutawad
 ja petawad, mis on waid ilutulestus. Meie
 ideaalid olgu teostatawad, siis ei saabu meie
 pettumusi ja sellega hoiame kofku jõudu.
 Ühtlasi teame, mis on nende aluseks: ise-
 enese jõud. Ja see ei peta kunagi. Kui aga
 on waja wallutada mõni positioon, milleks
 olemasolewast jõust ei küüni, siis ei pista me
 ritte tormama kisa ega lauluga, waid peaa-
 me koguma ja koondama jõudu.

Elpoolseist mõnedest ribadest wõidakse ehk
 wafi wälja lugema hakata, nagu polekski
 meil, maanooril, weel mingeid seisukohti,
 mingit tugipunkti, jalgealust; nagu oleks kün-
 a meie ees päris tühi. Ei, terve maa, terve
 ajalugu, terve õht on seda jalgealust täis.
 Aga see pole meie wäga palju üsumis-
 weel teatreekselt selge, — mis ja kuidas.
 Lihwase, ehamäärarjega ei hakata midagi
 peale. Esimene nõuegi on — tahame selgust.
 Et jammud oleksid meetriga, sentimeetriga
 mõõdetawad ja suunatawad kompassiga sunna
 ilmataare, kuhu on waja! Nii peame me
 astuma. Ja kui tunneme, et siinpool kraawi
 ahwardume wajuda põlwini porri, siis ei
 hüppa me mitte huupi üle kraawi enne, kui
 pole kindlale weendumisele jõudnud, et seal
 tõesti on kõwem maa ega ole seal wafi peri-
 rinnuni.

Lõpuis peame filmas pidama weel ühte:
 meie töö ja tegevusel on ainuüksi siis tule-
 must ja mõju, kui seda, mida ja kuidas tee-
 me, nõndawisil ka ise mõtleme ja õiget
 tunnistame. Selle saame me kätte kergesti:
 teeme ainult seda, milles oleme ise kind-
 lasti weendunud ja mille peame õigeks.

Sergius Rufs.

KURNAJA.

Põlde Pärt on juba wana mees. Alati
 on tal tööd ja rühklemist palju ees.
 Oma elupäewad, need kuuskümmend
 aastat, mis Issand talle kinkinud, on
 Põlde Pärt hommikust õhtuni tööd
 rühkinud. Ei olnud hommikut ega õhtu-
 tut, pühapäewitigi mõnikord tööd tehes.
 Ei olnud Pärt rikas ega waene, Põlde
 talus oli tööd alati laeni. Töö seadis
 sihi, ilma tööta oli elu Pärtille logele-
 mine ja tühi.

Teate ju, et maa on must nagu
 mure ja põllumehe hingest mure ilagi
 ei sure. Ta elab hommikust õhtuni.
 Kui saabub õö, ei lähe ta sealt kuhugi,
 waid ootab uusi aegu, uusi päewi. Pärt
 oli põllumees. Mure elas ta pües.
 Olgu ta kas toas wõi õues. Mis oli see,
 mis äratas Pärdi nii vara ja õhtul ei
 lubanud minna varem magama? Ega
 ta ometi endale ei tahtnud koguda mam-
 monat, maiset vara?

Maa kandis vilja ja aasamaa andis rikkalikku heinasaagi. Arus rammus kari kellasad kõlistas ja talus perenaine väle hommikust õhtunj talitas. Talu nii muutus üha jõukamaks. — Tööde ja kavatsuste koorem kasvas vaid suuremaks. Karjale oli vaja kopleid ja metsa taga madal soo ootas ülesharimist. Pärt ise aga uskus, et tema raudset tahet keegi ei murra. Ta ise võib surra, kuid tahte, selle ta pärandab poegadele. See jääb vaimuna Põlde talu väljadele.

Pärt pidas talu eest alalist muret, ta unustas pojad. Ja kui nad olid suured, pidi pidama ikkagi muret. Pojad pöönasid magada, või läksid küla tänavale naabritega kaklema. Hommikuti magasid nii, kuidas soovisid ja kui isa käskis neid minna tööle, siis teda noomisid: „Ole vait, sa vana kurnaja, ega meie oma noort elu tappa saa!“ Ja pöönasid edasi magada.

Pärdi hinges ronis mure sügavamale. Meendusid minevikku vajunud aastad, kus teadmine magus, kosutas hinge, et pojad nagu noored lövid kord võtavad mured ta õlgadelt. Ennast oli ta kurnanud, kivisid katkestades ja uudismaid rajades, oma poegade pärast, et neil elutee oleks vähem vaevane.

Seda, et tema on poegade kurnaja, esimest korda kuulis ta. Nii mitmed tormid olid üle läinud Pärdilt. Ei ükski lõõnud teda tasakaalust. Oli maru, siis istus maha, ehk langes madala kadaka taha. Olid päevad paremad — edasi rühkis, olid muredki õredamad. Täna aga vaatas Punik pungisilmi arus Pärdile otsa. Ise ta inises „kurnaja!“ Kõrrepõld alles kündmata, hüü-

dis eemalt: „Ei! roni kord sija, kurnaja!“ Kõrt kündes andis sulane kõrbidele piitsa, kõrvid puristasid, „kurnaja“ ja sulane kirus: „et ka laupäevaõhtule vana ennem“ ei lase — kurnaja!“

Valus oli see vanale südamele. Kui noa piste mõjus see Pärdi hingele. Arul ja karjal ehk oligi õigus. Samuti kõrbidel ja sulasel. Aga poegadel? Need magasid kodus ja õhtul läksid külavahele naabritega kaklema.

Kõik jätta maha ja müüa ning saadud raha läbi lüüa. Minna linna elama. Ei siis keegi enam teda süüdistata ega eemalt juba karju „kurnaja!“

*

Kaup sobis ja Pärt kolis poegadega linna. Oli siiski valus, nagu peaaegu vastutahtmist sinna minna. Madal kivimaja kesk tolmust tänavat. Uulitsakivid nagu närisid kannat. Lagi oli nii madal ja seinad kitsad. Surid sellesse pigistusse kõik mõtted ehtsad. Pojad pani peeneid kombeid õppima, ise võis päevade kaupa linnas jalutada. Pojad olid rahul linna eluga, ainult paha viga oli vaid see, et õpetasid Pärdigi pisut tipsutama. Ühest kõrt-sist tulid välja, teise ronisid sisse. See kestis niikaua, kui veel sentisid taskus.

*

Jõid pojad ja vana Pärt pisut aega. Siis oli otsas see, mis annud oli maa. Oli otsas see, mille aastatega maast korjanud oli vana „kurnaja“. Ei olnud enam leiba, riiet, kehakatet. Ei olnud enam varju, vaid pättide elu nii pidi algama. Kõik oli isa süü! Kas tõesti? Jah ja ei! O. Kolk.

Salvisel teel.

Kõik kadakaru kattede valgeis,
kui hõbekarras kiirgavad need
ja hõbetähed katvad teed,
klaasilõbeks mille muutnud reed.
Külmi suudleb roose laste palgeis,
neil elu naerab häälis nooris,
kui jooksvad lügu üle jää.
Mu hobu kuulab, tõstes pea...
On alati nii hurmav, hea
reel sõita lumitolmu looris...
Ees, idas, lillalt leekiv valgus
ja pilved punavad kui rask,
kus kahvatub luu kurblik mask.

Ja kaugel kingul kügub kask.
Suuts rõõmsalt keerleb korstnasalgus.
Kui hüggelmardikaid hall rida
pukktuulikkuid on küla tees —
neil tuule vile tiibe sees;
puud, kivivärad. Minu ees
pilt, mille üle hele ida.
Loob regi lullu viisilise,
kui liugleb üle hõbetee.
Nüüd ruttame, mu hobu, me
kus lõõmab tõusva päikse lee,
seal kaalis, kaunis kodu ise!

O. Särel.

Missugust tasu saab seltskonna tegelane.

Peale ilmasõda arenenud noorus on mõjustatud tehnika ajajärgust, mistõttu võib sageli kuulda seltskondlikust tööst keeldumise põhjusena tasu vähesust või puudumist. Sealjuures arvestatakse peamiselt otsest tasu rahas või natuuras, kuid jäetakse kahe silma vahele kaudne tasu — hüved, mida pakub seltskondlik tegevus igale tegelasele.

Kui vaatleme seltskonna tegelase kaudset tasu, siis näeme, et see on suurem, kui ükski rahaline tasu. Oma iseloomult võime seltskonnategelase tasu jagada nelja ossa:

Enesetäiendamise võimalus. Meie riigikord võimaldab igale kodanikule, vaatamata haridusele või päritolule, jõuda suurematele kohtadele, mis meil olemas, kuid ükski kool ega raamat ei suuda inimesele pakuda seda vilumust ja neid kogemusi, mis on vajalikud ühiskonna-, omavalitsuse- või riigitegelasele. Puudub võimalus ülesastumist, esinemist seltskonnas, kõnelemist, ühiskondlist asjaajamist õppida mujal, kui seltskonnas eneses — seltskonna tegelasena, kas hariduslikes või majanduslikes organisatsioonides.

Eesõigus valitavatele kohtadele. Suur hulk meie kutselisi töötajaid valitakse rahva või tema asemikkude poolt. On loomulik, et valitakse see, keda tuntakse, kelle tegevus, sihid ja püüded on suunatud meie parema tuleviku loomisele. Parimaks eneseväljendamise ja tutvustamise kohaks üksikisikule on seltskondlik tegevus, kus luuakse tutvusi, kus väljen-

datakse omi vaateid ja mõtteid. Kes ei suuda või taha seltskonnategelasena läbilüüa, sel on raske pääseda valitavale kohtadele.

Terve ja kasulik vaba aja kasutamise võimalus. Igal inimesel, eriti noortel jääb palju vaba aega üle oma igapäevastest toimetustest, millist kasutatakse mitmeti, küll meeletult raisates, tervist rikkudes või tühja-tühja nokitsedes. Oieti kasutab vaba aega see, kes pühendab selle seltskonnale, mis ta isiklikule elule pakub palju hüvesid ja kujundab terve — elu- jaatava ilmavaate, kes näeb oma ülesandena parema ühiskonna loomise.

Enesetunde kasv. Sagedaseks nähteks praegusel ajal on elutüdimus. Ei leita nagu kohta ühiskonnas ja halvatu tuju tõttu närtsitakse noorelt. See esineb peamiselt nende isikute juures, kes nokitsevad endas päevast päeva, kasutades vaba aja joominguks ja meeletuteks lõbudeks. Neil inimesil puudub elusihd ja ülesanne.

Seltskonnategelane töötab selleks, et teistel oleks parem, tema tööd nähakse, seda hinnatakse. Ei ole suuremat enesetunde kasvatajat, kui teadmine, et sinu tööd hinnatakse, see on tunnustust võitnud ja tema on üheks nurgakiviks parema tuleviku sihis. Seltskonna tegelased pole kunagi tüdinud, ega nukrusta, neil jätkub elujõudu ja positiivset ilmavaadet ka siis, kui nende tööd mõnikord ei hinnata.

Sellepärast noored, olgem seltskonnategelased, niipalju, kui jätkub selleks vaba aega, kuipalju jätkub selleks taht ja püsivust. **E. Tael.**

Kirjanduslik ringvaade.

Y. Karilas: Vallutajaid, leiutajaid, avastajaid. Tõlkinud: M. Lpk. (Lepik?) Noor-Eesti kirjastus Tartus, 1933. a. 136 lhk., hind kr. 3.20.

Aleksander Suur vallutanud maailma selleks, et leida seda salapäraselt maad, kus maa seest välja vuliseb surematuse vee allikas. Allikat ta ei leidnud, — kuid surematuks sai ta siiski, sai surematuks otsides. Inimkultuur, are-

nemine — kõik põhjeneb sellel otsimise, avastamise tungil. Olgugi, et igakordne aeg, millal teotseb otsija, määrab ja annab kätte hoopis erinevad ülesanded ja relvad, kuid otsija isiku tähtsus sealjuures jääb ikka ühesuguseks.

Selliseid inimkonnale uute teede suuri avastajaid, tundmatute maade vallutajaid esitatakse kõnesolevas raamatus

lugejatele terve rida. Kuigi neil on igal tulnud tegetseta hoopis erialal, on nende töös siiski niivõrd ühiseid jooni, et väga hästi sobivad ühte raamatusse. Lühike elukäik ja iseloomulikud tegevusest antakse Aleksander Suurest, Hannibalist, Julius Caesarist, Peeter Suurest, Napoleon Bonapartest, Kolumbusest, Galileo Galileist, Isaac Newtonist, Benjamin Franklinist, Abraham Lincolnist, S. A. Andrèest ja Frithjof Nansenist.

Kuulsate ajalooliste kangelaste elulugudes ses raamatus peale värgi- ja suurtööde kirjeldatakse ja mainitakse ka nende nõrkusi. See on hea. See toob nad lugejale kui inimesed palju lähedemale kui mõned pilvedes hõljuvad pooljumalused, milliseid ei jaksa eeskujuks seadagi. S. R.

Eduard Kukk: Liisi hoiukarbi saladus. Noorsoonäidend kahes vaatuses. „Töökooli“ kirjastus Tallinnas, 1933.

Kui selle raamatu kirjutaja enese suhtes vähenõudlik on olnud, siis lugeja peab seda veel enam olema raamatu

suhtes, — vastasel korral ei oska ta raamatut hinnata. Õigem oleks seda nimetada küll ikkagi laste- kui noorsoonäidendiks. Võib olla täidab ta oma ülesande, kuna meie kasvatavad kurdavad, et olevat suur puudus kohaseid koolinäidendeid. Käesoleva raamatu taolisi, kuigi neid ei saa pidada kaugeitki halvaks, meil ju on, aga üht läbilõõnut, kaasakiskuvat, kunstiliselt kasvatavat noorsoonäidendit üldse vist pole. Laste ja noorsoonäidendis on nagu möödapääsematiks tõveks saanud eriline shabloon: seal muinasjututaoliselt on ikka pea ainus sisu heade ja kurjade vahekorid, kus head lapsed saavad tasu, pahad aga karistuse. Lastenäidendis pole muidugi eriliseks veaks õpetlikkus, kuid see ärge olgu mitte igapäevasest elust nii kaugele minev ega nii väga õpetaja sõnadega manitsev. Vaatlejale — lapselegi tundub ebaloomulik, kui temavanune laps korraga teist omasugust õpetab ja manitseb, ülitargad sõnad suus nagu vanal elatunud.

Viimaks mainitud puudusist pole vaba ka kõne all olev raamat. S. R.

Noored kodutalude raamatupidajateks.

Põllumehe kutsealal tegutseja peab omama väga mitmekülgeid oskusi ja teadmisi, et töötada tagajärjekalt ja edukalt. Pikema õppimise ja harjutamise järele kasvavad need oskused ja teadmised kindlamalt külge. Kuid põllumehe töö, kui tegevus majanduslikus ettevõttes — talundis, on tegevus alalise pinevuse õhkkonnas — tuleb katsetada üht ja teist võtet, teha ümberkorraldusi, laiendamisi ja kokkutõmbamisi, et saavutada paremat kogutulenumust. Põllumees peab alati oma tegevust jälgima, selle tulemustest enesele aru andma. Kõige paremini toimub säärane enda tegevuse jälgimine ja tulemuste hindamine taluraamatupidamise kaudu.

Kuigi viimasel ajal eriti Põllutöökoja Põllumajandusliku Raamatupidamistalituse tegevuse kaudu taludes raamatupidamisi võrdlemisi hoogsalt on sisse seatud, puudub raamatupidamine siiski veel suures osas taludes ja siin oleks maanoortel väga tänuväärne tegevusala, pannes käed asjale külge. Vanemad põllumehed sageli peavad igasu-

guste märkuste ja ülestähenduste tegemist liialt tülikaks ja koormavaks, kuigi nad raamatupidamise tähtsusest aru saavad. Siin ongi just noortel, kes sageli koolipingilt tulles omas mõttes nagu tahaksid olla rohkem kirja- ja teadusmehed, paras koht koostööks vanematega. Ja võib kindel olla, et kui asjaga pihta on alatud — varsti noor „sekretär“ on peremehele tõeliseks usaldusmeheks ja assistendiks raamatupidamise alal ja temale usaldatakse isegi talu kassaraamatupidamine, mida harilikult peab ikka peremees ise. Selle tööga õpitakse ühtlasi käsitlema talundit ja tema harusid kui majanduslikku ettevõtet ja hindama talu kui orgaanilist tervikut.

Taluraamatupidamine on jõukohane ülesanne siiski vast alles vanematele maanoorteringide liikmetele, kes juba oma isiklike taimekasvatuse ja loomakasvatuse ettevõtteid teostades, nende juures ka tasuvuse arvutlusi teinud. Nooremal, kes alles tegetsevad töös-kuste õppimise ja harjutamisega, ei

pruugiks siiski veel talu raamatupidamist enda kätte võtta, sest see võib tuua ebaõnnestumisel asjatuid pettumusi. Kuid ka vanemall ringiliikmeil, kes küll juba majanduslikkude arvutlustega vilunud, tuleb enda juures ennem põhjalik ettevalmistus läbi viia, et asja edukalt alustada. Selleks on soovitatav, et maanooteringid asjast huvitatuile korraldaksid ennem vastava väikse kursuse. Lektoriks võiks kutsuda kas kohaliku põllumajandusliku kutsekooli raamatupidamise õpetaja, või kui on võimalusi, siis Põllutöökoja Põllumajandusliku Raamatupidamistalituse nõuandja. Ära tuleks kasutada ka kohalikke talu-raamatupidajaid -usaldusemehi, kes raamatupidamise alal vilunud ja kogemustega. Eriti hõlbus oleks, kui mõni noorte-organisatsiooni liikmeist juba ongi kodutalus tegelikult raamatupidajaks. Raamatupidamisega tuleks algust teha raamatupidamisaasta algusest, s. o. 1. maist tuleval aastal. Nüüd aga tuleks hakata enda ettevalmistusele mõtlema ja ühtlasi ka „pinda

looma“ kodutalus, et asi läbi läheks. Lihtühekoritse taluraamatupidamise arveraamatud (inventaari-, kassa-majandusraamatud, perenaise raamatud ja tabelid) saab tellida R-talitusest ja nende hind ei ole ülepeaaesematu kõrge, soovitatav aga oleks, et arveraamatute komplekte määrataks näiteks ka sügisel noorte tööde hindamisel autasudeks, eriti sääraastele noortele, kes võiksid ettenähtavalt kodutalus raamatupidajaks hakata. Seda mõtet tuleks noortel tõsiselt mõlgutada ja küll nähtakse peagi kavatsusest tegu küpsevat. Sel teel saavad noored peagi talu eluliste küsimuste otsustamisel juures olla ja ehk mõnigi noores mõttes küpsenud plaan pääseb tegelesse.

Käed külge ja pea töösse! Edukalt viib põllumeest praegusel ajal edasi kehaliste pingutuste kõrval ainult asjalikult põhjendatud kaalutus, mis välja kasvab taluraamatupidamise andmeist. Ja üks ole see kiituseks noorele, kui tema tüü siin kaasa aitab.

Agr. J. Nõu.

Kuidas kaitsta õunapuid jäneste vastu.

Igaüks teab, kui jäneseid talvel valbalt lahtiste õunapuude juurde pääsevad, et nad suurt kahju oma apla närimisega sünnitavad. Eriti noored õunapuud, puukoolid, rikuvad jäneseid niivõrd, tüvekoorimise ja okste hävitamise teel ära, et need enam istutamiseks ei kõlba.

Sagedasem õunapuude külaline on hall jänep (*Lepus europaeus*, Pall). Valge jänep (*Lepus timidus*, P.) tungib harvem aeda, sest ta leiab talvel toitu ka metsapuudelt.

Hallid jäneseid elavad meeleldi talvel nurmedel ja vähemates metsa tukkades. Põlises metsas pole neil toitu ja teiseks ei anna neile jahimehed rahu, peletades neid metsast eemale. Oma magamiskoha piirkonnas toitu otsides juhtuvad nad hõlpsasti õunapuude aedadesse. Eriti massiliseks muutuvad nende külaskäigud lumerohketel ja külmadel talvedel. Ja nagu jahimeestelt kuulda, on jäneste arv viimase aasta jooksul märksa suurenenud, sügisese hästi korraldäinud poegimise tõttu.

Neid asjaolusid kokku võttes peame igal juhul kõik abinõud tarvitusele võt-

ma, millega saame õunapuid kaudselt või otseselt jäneste vastu kaitsta.

Õunapuude sidumine mittenäritava materjaliga.

Sageli puuduvad jänestekindlad aiad ehk pole neid üldse. Säärasel korral peame õunapuid otseselt jäneste närimise vastu kaitsma. Selleks tuleb õunapuid kinni siduda niisuguse materjaliga, mida jäneseid ei näri. Materjaliks kõlbavad hästi kuuse- ja kadaka oksad. Kus neid pole saada, võib tarvitada ka pilliroogu ja õlgi. Viimased peavad täiesti teradest puhtad olema, et hiiri ligi ei meelitaks. Esimestest tuleb paremaiks pidada kuuse oksa, sest külmadel talvel on jäneseid toidupuudusel tihti kadaka oksa närinud. Sidumiseks on soovitatav tarvitada niisutatud õlgi, või ka harilikku linaid, et neid jänep ei näri. Tüvi tuleb kahe sidemega siduda. (Joon. 1.) Niisugune sidumine on kaitseks ka külma vastu.

Viimasel ajal on levinud pajuvits-

test, pilliroost või õlgedest punutud mattide tarvitamine õunapuude kaitseks, mis asetatakse talveks tüve ümber. Matid annavad väga kindlat kaitset jäneste vastu, kuid nende muretsemine teeb raskusi. Tarvitamiskõlblikud püsivad nad 4—6 a. Siin on parem tarvitada juba traatvõrku. (Joon. 2.)

Kohtades, kus lumi kõrgele tõuseb, et jäneseid õunapuu kroonini ulatuvad, tuleb ka kroon varjata. Eriti noored kahe kuni kolme-aastase krooniga näritakse jäneste poolt üsna tõntsiks. Selle ärahoidmiseks võime õunapuu kroonisse sama suure kuusekese ehk kadaka siduda tüvepidi, mis oma okstega varjab viljapuu raagus krooni. Sellel viisil oleme õunapuule annud kuuse väljanägemise ja jänesel ei tule mõttesegi tema kallale asuda.

Joon. 1.

Joon. 2.

Jäneste vastu kaitstud õunapuud.

Kuusekese krooni sidumist võime siis toimida, kui õunapuu varustatud toega, mis harilikult peab alati noortel õunapuudel olema, muidu võib tuul oma mõjuga neile teha kahju. Tuule halba mõju saame sellega vähendada, kui lõikame kuusekeselt need oksad välja, mis krooniokste varjamisest otsekoheselt ei võta osa.

Õunapuude määrimine jäneseid peletava ainega.

Kui puudub kindel aed või pole saada sidumise materjali, siiski ei või õuna-

puid jätta kaitseta. Niisugusel korral tuleb puid määrda ainega, mis jäneseid neist eemale peletab ehk mida nad üldse ei näri. Mõned aednikud tarvitavad meelsasti seda kaitsevahendit, teades, et säärasel määrdel on ka teisi häid omadusi. Sagedi aga ei saada kõiki neid häid omadusi kätte ja teinekord võib määrimine mõjuda isegi kahjulikult, kui ei tarvitata õige koosseisuga määret.

Kõigi heade omadustega määret võib kodusel teel valmistada. Peaaikseks määrede valmistamisel on värske kustutatud lubi, värske veise sõnnik, veiseveri, savi ja vesi. Kõrvalainetena võib tarvitada niisuguseid aineid, mis halvasti lõhnavad või kuidagi teisiti määrede otstarbele kaasa mõjuvad, näit. haisev vaik (Assa foetida), põdrasarve sool ja parafiin. Neid tuleb tarvitada kõiki värskeina, et nad rohkem lõhnaksid. Veel võib segule lisada peent liiva, mis takistab närimist ja värnitsat, mis tõstab kleepuvust. Viimast võib tarvitada ühe pange veele pool liitrit, muidu ei lange määrede kord kevadel õigel ajal maha.

Segu vahekord võib olla järgmine: kolm osa värsk. kust. lupja, üks osa värsk. veisesõnnikut, üks osa veiseverd, üks osa savi ja vett niipalju, et segu saab kloppimisel rõõsakoore sarnane. Kõrvalaineist lisada neid, mida on kättesaadaval. Määrda pintsliga puu tüvi ja jämedamad oksad. Mainitud koosseisuga määrdel on peale jäneste kaitse veel terve rida teisi häid omadusi: takistab puu sammaldumist, hävitab kahjurite mune, mõjub õrnale koorele tervendavalt, kaitseb puud teatud määral külma eest, ei takista kuigi palju puu hingamist ja lõpuks saab ta maha uhtumisel puule väetuseks.

Määrimist võib toimetada sügisel enne külmi ja talvel, kui seda ilmad lubavad. Kõvemad külmad ilmuvad meil harilikult jaanuari lõpul ja veebruaris, mis ajal ka jäneseid tihedamini aedadesse tungivad. Talvisel määrimisel tuleb valida aeg, mil temperatuur vähemalt +1—2°, et segu niiskus saaks välja aurata. Vastasel korral mõjub ta puule halvasti ega seisa kuigi kaua koorel.

Elmar Järv.

Kasulikkude lindude eest hoolitsemine talvel.

Suurem osa linde on meilt talveks lahkunud, et leida lõunamaades võimalusi äraelamiseks. Need on enamikus putukasööjad, kasulikud linnud. Kevadel tulevad nad jälle tagasi.

Aga muist linde jääb meile talveks, ja vaatamata kehvadele äraelamise võimalustele, püsib talve läbi kohal ehk hulguv paigast-paigale. On tahtmine neid aidata võitluses talveraskustega. Ja mitme linnu suhtes ei ole see heategu, vaid meile kasulik tegevus, mille kasu me lõikame järgmisel aastal, kui kodu ligidal hoiduvad linnud hävitavad hulk kahjureid aias ja metsas.

Kasulikkude talviste paigalindudena tulevad arvesse kõik tihased, puukoristaja ja porr. Neid saab aidata talvise toitmisega. Siis jäävad linnud selle kohta ligidale ka suvel, kui nad aga leiavad soodsaid pesitsemise võimalusi.

Millega toita linde? Võib anda peeneid seemneid (lina, kanepi), seemneid ja pühkmeid, mis võetud küünide põrandalt, tangu, viljaseemet (eriti kaera). Kui leiba anda, siis pole hea tarvitada värsket leiba, vaid tuleb anda võimalikult vanat leiba ehk veel parem peenedatud kuivikuid. Tihased ja puukoristaja söövad heal meelel rasva ja liha. Toitmise juures peab aga piinlikult valvama, et toit poleks soolane. Sool on väiksetele lindudele mürk.

Toita tuleb siis, kui lindudel on raskesti toidu leidmisega — talvel lume-ga. Niipea, kui toitmisolud looduses paranevad, tuleb toitmine katkestada, et mitte võrutada linde loomulikust toiduotsimisest puukoore pragudest, samblast ning samblikust tüvedel ja okstel.

Tihastele ja puukoristajatele võib siduda rasvatükke puude okstele ehk akende alla. Majast eemale rasva sidumine pole hea, sest varsti on rasva kallal harakad, metsnäärnid (pasknäärnid) ja varesed. Võib rasva sulatada, segada jahuga ja siis valada kas akna alla lauale, puu koorele või õnnestatud rippuvatesse puutükidesse. Viimasel juhul ei pääse suured linnud rasvale ligi. Lihtne on ka mõne nülitud looma (rebaste, orava) osade sidumine

okste külge. Tihased on maiad säärasele lihale.

Võib teha kastikese klaasist ees- ja tagaseinaga, millel külgedel augud, ja riputada välja akna külge. Siis võib, pannes toitu kastikese sisse, jälgida läbi akna lindude tegevust söömisel.

Seemneid, tangu ja pühkmeid pole otstarbekohane puistata kuskile maha, sest lumi võib kinni tuisata säärase koha ja varsti on seal ka kutsumata külalised: varblased, harakad, metsnäärnid, kodutuvid.

Võib teha väikseid rippuvaid toitmislaua, millel äärteil on liistud toidu mahapuhumise vastu. Igast nurgast minevad niidid ehk traadid ühtivad püramiidina. Lauad riputatakse puude otsa nii kõrgele, et hõlbus oleks toitu panna juurde. Ka sinna võivad tungida varblased, suuremad linnud ei pääse hästi ligi.

Hästi hoiab ära suuremate lindude soovimata külastamisi toitmismajake. Kõigi reeglite kohaselt ehitatud toitmismajakeses on posti küljes üks ehk kaks üksteise kohale kinnitatud toitmislaua, millel äärteil on liistud ärapuhumise hädaohtu vähendamiseks. Ülemine laud, mis laiem (kuni 1x1 m), võib maast olla umbes 140 cm kõrgusel. Ning nende laudade kohal on kergetel tulpadel katus. Katuse ääre all on klaasriba (umbes 20 cm lai); see riba on ülemise laua kohal. Muidugi võib majakesest teha palju lihtsamalt, ilma klaasita ja kuuseokstest katusega. Võib teha ka ümberkantavaid majakesi.

Siiski harjuvad varblased majakestega ja kus varblasi palju, on võimalik kasulikke linde toita ainult automaat-toitjatest. Seal tuleb linnul söömise juures rippuda ja varblane seda ei suuda teha. Automaat-toitjaid on mitmet süsteemi. Meil on konstrueeritud sääranne söötmissriist põllumehe H. Meltsase poolt. Igatahes on nende automaatide põhimõte selles, et seemned väljuvad tagavara kastist ehk nõust kitsa pilu kaudu väiksesse kastikesesse. Selle järele, kuidas seemneid söödakse, valgub uusi seemneid juurde seni kuni kõik tagavara on läbi. Automaat-toitjad kinnitatakse liikumatult postidele ehk puudele. Nende pa-

remus on veel selles, et neid tuleb „laadida“ võrdlemisi harva.

Kordan: Ühte ehk teist viisi kasulikkude lindude eest hoolitsedes hoiate

neid maja ligidal, kus neist kevadel ja suvel on suur kasu.

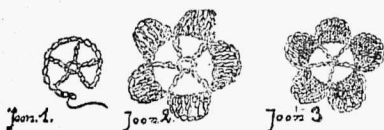
Agr. J. Michelson.

Olustveres.

Heegeldatud pluus gripüürpitsi kaunistusega.

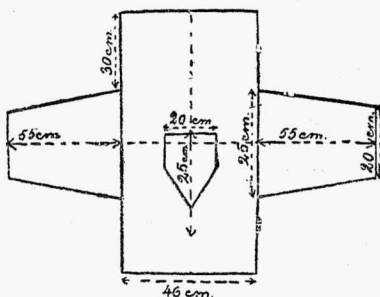
Pluus heegeldatakse kinnissilmuseil. Kinnissilmused heegeldatakse hästi lah-tiselt, kuna iga kinnissilmuse vahele veel üks ahelsilmus heegeldatakse. Ma-terjaliks tuleb võtta võrdlemisi peeni-kene villane lõng. Kui mitte kodust lõnga tarvitada, siis võib võtta peent sammel- ehk gobelään lõnga.

Pluusi erinevuseks on ta kaelaaugu äärde iiripitsi tehnikas heegeldatud kaunistus. Viimast tehnikat tuntakse gripüürpitsi nime all. Gripüürpitsi oma-dusi on selle pinnal asetsevad õied, le-hed ja igasugused kujukesed, mis hiljem kokku heegeldatud või tihti ka õmmel-dud.

Pitsi lahtiste motiivide valmistamisel tarvitame erijämedusega lõngu. Iiripits on vaba silmuste reegli-pärasest lugemi-sest, — ta heegeldatakse painduvale paberile joonistatud kavandi järgi üksik-utest lehekkestest ja õiekestest. Loo-me õit heegeldades näiteks 5 ahelsilmust, mis ühendame kinnissilmusega rõngaks. Heegeldame edasi 6 ahelsilmust, millest 3 jäävad esimest sammast vastama ja 3 tuleb vahelsilmuseks. Võtame samm-as rõnga keskele. Edasi jälle kolm ahel-silmust ja sammast rõnga keskele. Nii heegeldame, kuni on 5 sammast, siis heegeldame veel 3 ahelsilmust ja ühen-dame kolmandasse ahelsilmusesse pool kinnissilmusega (joon. 1). Selle järele heegeldame õielehed valmis. Võtame nõelale sammastevahelise silmuserea ja heegeldame ühe kinnissilmuse. Edasi heegeldame ühe poolsamba ja 3 sam-mast, jälle ühe poolsamba ja 3 sammast. Nii viisi valmistame kõik 5 õielehte (joon. 2). Nii oleks õieke valmis, kui me ta ühekordse teeksime. Ilusam on aga õis mitmekordsete lehekkestega.

Uued lehed heegeldame esimesel korral heegeldatud lehtede alla. Et ta esimese korra alt paistna jääks, peame heegeldama ahelsilmuste arvu suurendades. Õielehed heegeldame, nagu esimesel korralgi, tehes lehe ääres madalamaid silmusi (joon. nr. 3).

Pluusi skeem.

Mustris ettetulevad väänded, lehed ja rõngad heegeldatakse harilikult kahe erijämeduses lõngaga, — heegeldades peenema lõngaga üle jämedama kinnis-silmuseid. Kui tahame soovivat vormi veel paksemat, heegeldame kinnissil-mused kahel korral üle tugilõnga. Nii kuidas heegeldades jämedamat tugilõn-ga keerame ja pingutame, niisuguse kuju saame soovitavale lehele.

Kui mustriksad on heegeldatud, puu-dub veel põhi, mis neid ühendaks. Seda võime teha mitmel viisil. Näiteks või-me põhja mustri järgi valmis heegelda-da ja hiljem üksikud motiivid peale õm-melda. Ka võime lahtised osad kokku õmmelda vahapaberile kujutatud mustri järgi, üksikuid osi ahelsilmustega ühen-dades.

Kui pluus on valmis heegeldatud ja küljed kokku õmmeldud, siis koetakse käste suud ja pluusi alumine äär var-rastel — kaks silma parempidi, kaks pahempidi. Joonisel on näidatud pluusi lõike skeem, mille järgi heegeldada.

F. Ulm.

Mõnda huvitavat vanaaja loomakasvatusest.

Alipool toome mõned väljavõtted vana Grecka ajaloolase Herodotose kirjatöödest. Ajaloo isa Herodotos elas umbes 484—425 a. e. Kr. Tema rändas väga palju ja on sellejuures külastanud mitmesuguseid vana kultuurmaailmaga lähedases ühenduses olevaid maid ja rahvaid. Oma tähelepanekuid annab ta edasi vabakirjelduse teel, ilma isikliku kriitikata. Just see erapooletus ongi, mis Herodotos'ele, kui ajaloolasele, annab määramata hinnangu.

Araablase lambad.

Raamat III Thailis. Peatükk CXIII.

Araablased kasvasid kahte tõugu lambaid, kes väärised täielikku imetust ja kellede sarnaseid ei leidu kusagil mujal. Ühel lamba tõul olid sabad kolme küünra pikused. Juhul, kui lambad omi sabu taga veaks maad mööda, siis oleks nad täis haavu ja paiseid. Iga karjane oskas siin leida aga vastuabinõu ja meisterdas puust väikese kaariku, mille asetab lambale saba alla. Kõik selle tõu lambad liikusid siis saba kaarikul järel.

Teise lamba tõu sabad olid vähemalt küünar laiad.

Põhja-Tchadi härjad.

(Raamat IV. Melpomenes.
Peatükk Ch XXXII.)

Lühike tee gamarariitide juurest lofofagide (vanade rahvaste suguharu) juurde oli 30 päeva. Gamarariidid kasvasid härgi, kes võisid karjamaal ainult tagurpidi liikuda, sest nende sarved olid rasked ja paenutatud edaspidi. Allapöörnud peaga edaspidi liikudes tungisid sarved maasse. Muude omaduste poolest ei erinenud nad teistest härgadest. Kuid nahk tundus katsudes paksuna ja kõvana.

Ungari hobune.

(Raamat V. Terpsichoris. Peatükk IX.)

Teiselpool Isteri (Donau) jõge nähtus ääretu legendik. Olin saanud väljaurida ainult seda, et seal elutses rahvas, keda hütiti ligiüünideks ja kes kandis perslaste riietust. Nende hobused olid üleni kaetud karvadega, millede pikkus oli kuni 5 sõrme. Hobused olid ise väikesed, lameda peaga ja võimetud inimese seijaskandmiseks. Kaariku etterakendatult arendasid nad aga äärmise kiiruse. Ka ligiüünid ise olid väga osavad kaariku juhid. Ardes.

Maanoorte liikumisest Lätis.

Liikumise algus ja edu

Maanoorte liikumise mõtet, kus erilist tähelepanu juhitakse põllumehe kutsele küsimustele ning noorte poolt kodutalus mitmesuguste tööde läbiviimisele, arendas Lätis eriti 1928. ja 1929. aastal Läti Põllumeeste Keskseks oma agronoomiliste tööjõududega ja põllumeeste kongressidega. Ohutustöö tulemusena asutati 8. nov. 1928 esimene maanoorter Ezeres 6-kl. algkooli juurde.

Liikumise mõte leidis ikka enam poolehoidu noortes ja nii tekkisid maanoorterid üksteise järele. 1929 oli 16 ringi, 1931 — 66 ringi, 1933. aasta kevadeks 110 ja sügiseks 155 ringi umbes 3000 liikmega.

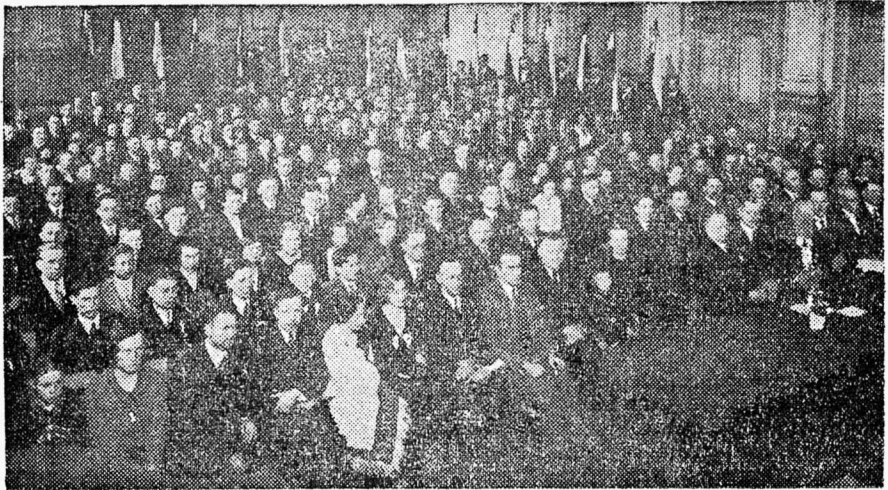
Liikumise kujundamiseks

ja ühiste põhimõtete ülesseadmiseks

kutsus kokku Läti Põllumeeste Keskseks 25. veebr. 1931 esimese maanoorte juhtide nõupidamise ja esindajate kongressi, millele järgnes järgmine kongress 1932. ja kolmas 1933. aastal Riias. Nendel kongressidel ülesseatud põhimõtetele organiseeritakse nüüd üle riigi L. Põllumeeste Keskseks juhtimisel maanoorte tööd, mille peamiseks eesmärgiks on rahvustunde, majandusliku mõtlemisviisi ja tegevuse ning maaelu arendamine.

Organiseerimine

viiakse läbi enamuses koolide ringkondade kaudu. Noorterangi asutamise algatus kohapeal tehakse kas koolide kaudu või otsib algataja üles kodudest aktiivsemad ja asjast huvitatud noored. Viimane võte on küll raskem läbi viia, aga selle kaudu ra-

Läti maanoorte kongress 6. märtsil 1933, Riias.

jatud töö on palju kindlam ja elujõulisem. Noorteringi liikmeteks võetakse vastu ainult neid, kellel on tõsine tahe ja huvi ringi põhimõtetele kaasa töötada.

Asutamise koosoleku protokoll ühes liikmete nimestikuga saadetakse maanoorteringi registreerimiseks Läti Põllumeeste Keskseksi, mille järelle võib ring alustada tegevust. Liikmeteks on noored 10—19 a. vanaduses, milledest on 58% poiss- ja 42% tütarlapsi.

Ringi tegevust juhib

ringi üldkoosolek, juhatus ja juht. Juhtideks on rõhuvas enamuses koolide, eriti algkoolide õpetajad, kuid leidub ka ringi juhtidena agronoomide ja kodumajandusnõuandjaid. Iga aasta käib vähemalt kord ringi tegevust kontrollimas keskkorraldusest noorteujuht-agronoom. Noorte töö juhtimiseks on ametisse seatud neli eriteadlast agronoomi ja üks kodumajanduskonsulent. Noorte üldjuhid kontrollivad ringi tegevust kui ka üksikute liikmete töötulemusi ning aitavad sealjuures koostada ja täiendada ringi töökava.

Tegevus

on üldjoontes samadel põhimõtetele,

nagu see on korraldatud Skandinaavia riikides, millest on olnud juttu varemalt „Maanoorte“ numbrites.

Üldiselt eelistatakse, et noorte tööettevõtted algaksid keeduvilja- või taimekasvatusega, kusjuures haritava lapi suurus olgu vähemalt 100 m² (1 aar). Selle kõrval tegutsetakse ka arstirohtude, lillede, puuviljade, marjapõõsaste ja põlluviljade kasvatamisega. Loomakasvatuses peetakse kõige olulisemaks ülesandeks vasikakasvatamist, kus noor peab vasika üles kasvatama sündimisest kuni esimese poegimiseni. Selle kõrval on laialt levinenud ka linnukasvatus, kus noortel tuleb alata linnukasvatuse tööettevõtet vähemalt kas ühe kuke ja kahe kanaga või 10 haudumismunaga. Põrsakasvatajate tööettevõtte rühma ülesandeks on porsa kasvatamine 6 nädala vanadusest kuni peekonini.

Tütarlaste tegevuses on peale keeduvilja kasvatamise veel kodumajanduse, toitlustuse, käsitöö, õmblus- ja kodutööde korralduste tööettevõtted. Iga liige peab oma tegevuse ja tööettevõtte kohta päevikut ja arvestuse raamatut ning teeb selle alusel tasuvuse arvestused. Üleriiklikud kokkuvõtted aasta töötulemustest tehakse Läti Põllumeeste Keskseksis noorte töö üldjuhi juhtimisel.

Töötulemused.

Nelja-aastase töö tulemusena on te-
gutsemas praegu 155 maanoorte ringi
umbes 3000 liikmega, kusjuures möö-
dunud aastal 93 ringi tegid korrali-
kult taimekasvatuse alal tegevuse üle-
vaated ja tasuvuse arvestused. Sellest
aruandest selgub, et keskmiselt Lätis
teenis iga noor maanoorteringsis tegut-
semisel omale võetud tööettevõttega
25,65 latti (1 latt = 1 kr.) ja haris
keskmiselt 227,2 m² suuruse pindala,
kusjuures tarvisminev tööaeg oli võe-
tud noorel oma vabast ajast. Pare-
matele ringi liikmetele anti välja 129
esimest, 369 teist ja 186 kolmandat
auhinda ja autasusid kokku 2113 latti
(Ekr.) väärtuses.

Noortele korraldati 1933. aasta su-
vel ka erikursusi aiatöö, keeduviljade
kasvatamise, käsitöö, kodumajanduse,
kodukaunistuse ja majatalitustööde
alal. Kõige enam poolehoidu on leid-
nud noortes aiandus, millega tegeles
1006 noort.

Maanoorte sümboliks

on ühe sentimeetrilise valge põhjaga
sõõris neljaleheline ristikeha leht,
kusjuures igal lehel on sama tähen-
dus nagu ameeriklastel ja soomlastel

(vt. „Maanoored“ nr. 8), kuid puudu-
vad neli H tähte. Peale märgi on ka
maanoortel oma liikumise lipp, mis
kogub enese alla maaelu edendavaid
töötajalisi noori. Lipp on 150 sm.
pikk, 80 sm lai, millest pikuti ülemine
pool on valge ja alumine pool rohel-
ne. Lipu ülemises vardapoolses nur-
gas on Läti riigilipu värvid suurusega
25×16 sm, keskel neljaleheline ristike-
ha leht suurusega 25×25 sm, mil-
lest ülevalpool võib kumera kirjuti-
senä „ringi nimi“ ja allpool ristikeha
lehte otsekujutisena sõna „maanoorte-
ring“ ja registreerimise number 15 sm
suuruste tähtedega. Ka on noortel oma
eriline hümn.

Noorte kirjandus,

mis tarvis läheb ringide tegevuse kor-
raldamiseks tööjuhstena, ei ole mitte
päris väikene. On ilmunud kõikidest
tähtsamatest aladest tööjuhtnöörid te-
gevuse korraldamiseks ühes vastavate
päevikute ja arvestuse raamatutega.
Läti Põllumeeste Keskseitsi väljaandel
ilmub maanoorte kuukiri „Ma-
z-pulk s“ kolmandat aastat, mis aren-
dab maanoorte liikumise üldaluseid ja
avaldab tegevusjuhtnööre ning ülevaa-
teid senistest töötulemustest.

End. Vint.

Meie maanoortetöö.

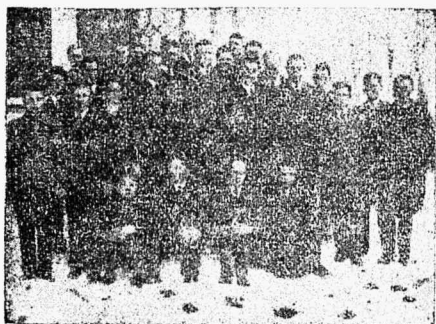
Maanoorte juhtide kursus Arknal.

Kuuajalised maanoorte juhtide kur-
susel Arkna põllutöökooli juures Viru-
maal lõppesid 10. detsembril s. a. ak-
tusega. Maanoorte juhtide kursuse
ülesandeks oli valmistada maanoorte
organisatsioonidele vastava ettevalmis-
tusega tegelasi. Kursusest võttis osa
22 maanoorsoo tegelast kaheksast maa-
konnast. Kursuse kava oli mitmekesi-
ne, püüdes anda osavõtjatele põhjalikke
teadmisi kutse-, seltskondlise- ja maa-
noorte töö juhtimise alalt.

Kursusel leidis käsitamist 17 üld- ja
eriainet, mille käsitajaiks oli 16 lek-
torit: Põllutöoministeeriumist, Põllu-
töökojast, Üleriiklisest Eesti Noorsoo
Ühendusest, Eesti Haridusliidust, Eesti
Põllumeeste Keskseitsist ja Arkna põl-

lutöökoolist. Peaõhk oli pandud mees-
käsitöö õpetusele, millise aine õpt.
Masing, suure huviga asja vastu, ka
poistele väga meeldivaks tegi. 70 tun-
niga õppisid kursuselased mitmesugu-
seid töövõtteid puu-, raua-, pleki-, na-
ha- ja nõõritöös. Töövõtete õppimise
tulemuseks oli, et kursuse lõpupäevaks
valmis tarusid, pinkisid, taburettisid ja
hõõvlipakkusi. Sepikojas valmistati
Taani kõplaid, mis oma valmistatult
tulid maksma 7 senti tükk. Plekist
valmistati prügikühvleid ja praepanne.
Nahatöö alal õpiti kodusel teel parki-
ma looma nahku ja valmistama sellest
rangiroome ja hobuseriistu. Nõõri-
tööde alal demonstreeris õpetaja Ma-
sing paarikümne mitmesuguse nõõri-

sõlme tegemist, mille valmistamise ja kõie kokkupitsimise ka noored ära õp-
pivad.

Maanoorte juhtide kursused Arknal.

Ala, mille kallal kursused suure innuga töötasid, oli kõneoskuse õppimine. Aine põhjalikuks käsitamiseks aitasid kaasa agr. Eckbaum, Ümarik ja Neeme Ruus. Sellel suure innuga töötamisel oli ka tulemusi. Noored, kes kursusele tulid sõnakehvade ja tagasihoidlikkudena, lahkusid üsna vilununa kõnepidamise alal. Maatulunduslistest ainetest käsitati juurvilja kasvatust, aiatööd, sea-kasvatust ja seemnekasvatust.

Kehalist paenduvust tõstsid suuresti võimlemise tunnid, Einlingi juhatusel.

Kõiki eri- ja üldaineid põimisid tihedalt noorsoo töö edendamise põhimõtted. Kursuste vältel anti noortele, maanoorte töö meetodidest, põllumehe maailmavaate kasvatamise küsimustest, juhi ülesannetest ning isade ja poegade probleemist suur kogu teadmisi ja oskusi.

Kursuse vältel olid kõik kursused koondatud esimese maanoorte kursuse ringi liikmeks, kelle peamiseks ülesandeks oli seltskondlise töö jaotus kursustel. Ringi juhatuses said olla kõik ringi liikmed korda mööda. Juhatus hoolitses selle eest, et kõigil kursusel oleks võimalik koosolekut juhatada, protokolle kirjutada, vaieluskosolekuid organiseerida, refereerida, oponeerida ja referaate hindama õppida. Kursuse vältel korraldati 10 vaieluskosolekut

kooli ruumides ja 3 väljaspool kooli ÜENÜ Essu-Katela ja Aluvere-Arkna osakondade juures. Ring korraldas koos Arkna ptk. õpilaskonnaga õppe-reisu Kunda rahvaulikooli.

Kursus oma osavõtjate koosseisu poolest tuletas meelde ülemaalist kursust, sest esitajaid oli koos üle riigi igasugustest noorsoo organisatsioonidest.

Kursuslasi toilustas Arkna põllutöökooli õpilaste toitusühing 44 sendi eest päevas.

Suuremale osale osavõtjatele olid kursustele saatjate organisatsioonide poolt määratud toetusi. Kursuse juhatajaks oli Arkna põllutöökooli juhataja agr. Ehrenvert.

Esimest maanoorte juhtide kursust Arkna põllutöökooli juures võib lugeda täiesti kordaläinuks. Jääks vaid soovida, et sääraseid kursusi korraldataks igas maakonnas.

Kursused õppe-praktikal.

Kursuste lõppaktus algas kõne võistlusega. Võistlesid 8 kursuslast. Alul enda valitud teemidel. Teistkordsele võistlusele pääsesid 5, kellel tuli esineda antud teemil. Põllutöoministri ülesandemääratamise eeskirjade alusel sai O. Kolk esimese auhinna 83,5 punktiga, teise — Arnold Kalberg — 79 punkti, Alfred Teslon — 78,3 punkti, Georg Saar — 77,5 punkti, Samuel Voikov —

73,8 p., kolmanda auhinna said Endel Treilmann ja Jaan Leibach.

Nõuritööde võistlusel, kus osavõtjad võistlesid kõie otsade kinnitamisest ja pitsimises, hindamisel võeti aluseks tööheadust ja kiirust. Esimese auhinna omas Artur Riisberg ja teise Heinrich Seliohv. Nõuritöö võistlusest võttis osa 15 noort.

Peale ühist lõunasööki algas aktuse pidulik osa. Aktuse kõne pidas Põllutöökoja dir. J. Hünerson. Tervitusi ütlesid põllutöoministeeriumi, Viru maavalitsuse ja teiste organisatsioonide ning noorsoo organisatsioonide esindajad.

Aktusel öeldud tervitustes peegeldus, et kuuajaline juhtide kursus on tema peale pandud lootused täitnud. Kõikide hinges helises kurb lahkumise toon. Kuu ajaga oldi Arkna põllutöökooriga ühte kasvanud. Ei osata endale ette kujutada lahkumist. Ometi aga ootab kõiki poolelijäänud töökoosdus. Ootavad särasilmalised noored oma juhte.

Aktust kaunistas pr. Masing oma lusate soolo lauludega ja õpilaskoor laulis mitu meeldivat laulu. O. Kolk.

* * *

Hiiumaa noorte tegevusest.

Hiiumaa kutsekoolide lõpetajate organiseerimistoimkond pidas 10. det. s. a. Keinas järjekorralist koosolekut, kus harutati Hiiumaa noorte organiseerimise ja enesearendamise küsimusi.

Otsustati kutsuda ellu noorte organisatsioonid Nõmba, Agapääle ja Kõppu. Edasi otsustati astuda samme Põhja-Hiiumaa põllumeeste seltsi elustamiseks. Kus kohapeal elujõulised seltsid olemas, seal peeti soovitavaks asutada nende juurde põllumajanduse ringe. Lõpuks vahetati mõtteid töökaevade asjus. Toimkonna tegevust juhib kohalik konsulent A. Oll.

Kaavi maanoortering.

Neil päevil pidas Kaavi maanoortering oma pooleaasta peakoosolekut. Tegevusaruandest selgus, et ring oma noorusest hoolimata on töötanud võrdlemisi intensiivselt. Isegi suvel, mil osa liikmeid ringi tööst-tegevusest hoo-

pis eemal olid, on tegutsetud täie hoo- ga. Ringi algatusel on korraldatud mitu maatulunduslikku küsimust käsitlevat kõnekoosolekut ja omavahelisi õhtuid. Suvel on tehtud pikem ekskursioon, istutatud ringi sümbolina tam- mesid ja korraldatud sügisel lõikus- püha.

Ringi vanemaks valiti ühel hääl- le kontroll-assistent Kirs tagasi, esime- heks — P. Lember, kirjatoimetajaks ja laekuriks K. Rei ning abideks M. Rei ja L. Poobus. Revisjoni komis- joni valiti A. Toomus, P. Poobus ja M. Lõhmus.

Võeti vastu möödunud poolaasta kas- saaruanne ja tulevase poolaasta eel- arve.

Koosolekul valitses kindel üksmeel ja paistis välja tahe tegutsemiseks. Soo- vida jääb vaid, et ümbruskonna noored suuremal hulgal astuksid ringi liik- meiks. Ringis tegevuses harjutakse töötama käsikäes, mida nõuab ka tä- napäeva tõsielu.

Pidula maanoortering.

Pühapäeval, 3. det. pidas Pidula maanoortering oma esimese aasta tege- vuse peakoosolekut ja aktust Pidula algkooli ruumes. Kokku oli tuhand liik- meid ka teistest ringidest ja kutsutud külalisi. Aastapäeva aktus õnnestus kõigiti. Aktust kaunistas ringi laulu- koor, mis küll vähe töötanud, kuid siiski hästi juba koolitatud.

Võeti vastu ringi uus põhikiri. Selle järele on nüüd koolijuhataja J. Laul ringivanem. Juhatusse valiti Samuel Rammus, kes 1933. a. tuli Kõljalas maakondlikuks lüpsimeistriks, J. Ram- mus ja A. Teeäär. Revisjonikomisjoni valiti Oskar Allik ja Juuli Saagpakk. Ringil on praegu üle 100 liikme. Ringi- liikmeile, kes edukalt Kõljalas maa- noorte ringide näitusel esinenud, jagati välja auhindu. 2. auhinna said El- viine Laul, köögivilja eest, Hilda Ram- mus, sööda juurvili, Villem Nõulik, loo- ma juurvili ja kartuli uuendus, Oskar Vesberg, köögivilja, ja Voldemar Saag- pakk. Hulgale liikmeile anti 3. au- hind. Teiseks auhinna oli põllumajan- duslikku kirjandust.

Pidula m.-n. ring jaguneb spordi- ja lauluringidesse. Kavatsusel on luua ka masinaring, mis siis omale muretseks

Ellamaa noorte sukakudumise kursus

viljasorteerija, millest kohapeal puudust tuntakse.

Aasta jooksul on peetud hulk kursusi, nagu taluraamatupidamise, aiatöö, naiskäsitöö ja kangakudumise, naerikülvi, köplamise, vorstivalmistamise j. n. e.

Ringi juures töötab raamatukogu, kust on saadaval lugemiseks 618 raamatut. Neist on suurem osa ilukirjanduslikud teosed.

Emmaste asutati maanoortering.

Emmaste noorteühingu ruumes peeti niljuti Emmaste noorte maatulundusklubi asutamiskoosolekut. Selgituskõnega maatulundusklubide sihtidest ja ülesannetest esines maatulunduskonsulent A. Oll. Klubi ellukutumisküsimus otsustati kokkutulnud noorte poolt üksmeelselt jaatavalt. Kohapealse esialgse organiseerimistö võtsid oma peale vallasekretär Jaanus ja J. Nilsson. Liikmeksastujaid oli väga rohkesti. Klubi kavatses eeloleval talvel korraldada maatulunduslikke ja taluraamatupidamise kursusi.

ÜENÜ Valgjõe põllumajandusharu tegeles algul referaat- ja vaidlusõhuga, kuid kevadel alati tegevust ka kodutalus tegelikkude töödega koduaedade korraldamise alal.

Huvitavam ettevõte on noortel ühine puukool talupidaja Niilise maa peal, millele pandi algus 1. mail 1933 maa ettevalmistusega. Puukoolis kasvab praegu 265 puud, mille omanikkudeks on 18 noort, igal 10—25 puud.

Kuna alused istutamisel olid kaheaastased, siis saadi neid juba sügisel silmata.

Ka leidis paljude liigete poolt teostamist koduümbruse kaunistamine ja katsete korraldamine.

Pärnumaa maanoored võistlemas. Pärnumaa maanoorte ringidest, kes esinesid maakondlikul näitusel, said kõrgeima auhinna Seliste Noorte Põllumajandusklubi, I auhinna võitsid Rannametsa, Are ja Häädemeeste maanoorte ring. Kõnevõistlusel tuli esimesele kohale Seliste maanoorte ringist Aleks. Jansen, teemil „Maanoorte ülesandeid külakultuuri arendamisel“.

Maanoorte täienduskursused Pärnumaal.

Pärnumaa Maanoorte Ühenduse korraldusel peeti 1.—3. detsembrini s. a. Pärnus täienduskursus maanoorte tegelelastele. Kokku tuli üle 60 maanoore. Enamus neist oli maanoorte ringide liikmed, aga oli ka noori, kes seni ei kuulunud organiseeritud maanoorte perre, kuid kellel on kavatsus tulevikus oma ümbruskonnas koguda mõtteosalisid ja alus panna uuele maanoorte ringile.

Sellelaadiline kursus oli Pärnumaal esmakordne ja tema eesmärgiks polnud ainult teadmiste täiendamine maanoorte töö alalt, vaid ka maanoorte ja nende juhtivtegelaste omavaheline tutvustamine maakondlises ulatuses. Lektoriteks olid kohalikud Põllutöökoja konsulendid ja maanoorte ringide tegelased, ainult mõistliku meelelahutuse korraldajaks oli kutsutud tööjõud Tartust.

Kursusel käsitati uute ringide organiseerimise, ringide sisemise töökorralduse, töömeetodite, koduümbruse kaunistamise ja kõneoskuse küsimusi. Teoreetilised ettekanded vaheldusid tegelikkude harjutustega, seltskondliikkude mängudega ja lauluga.

Kursuse lõpul avaldati soovi osavõtjate poolt, et säärane täienduskursus korraldataks igal aastal, muidugi kavasse võttes igakord uued küsimused. Kursusel viibijad lubasid peaaegu kõik järgmiselgi aastal tulla ja sellepärast öeldi lahkudes „jumalaga“ asemel „nägemiseni“.

Kursuse korraldamist toetasid majanduslikult Pärnu Põllumeeste Selts, Pärnu Majandusühisus ja Pärnu Piimaühing.

E. Nugis.